

Lausunto luonnoksesta julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategiaksi

Valtiovarainministeriön Julkisen hallinnon ICT-toiminto on julkaissut luonnoksen julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategiaksi vuosille 2012-2020. Hansel Oy lausuu hankintatoimen näkökulmasta strategialuonnoksesta seuraavaa:

Hansel on valtion yhteishankintayksikkö, joka kilpailuttaa valtionhallinnon tarpeisiin tarkoitettuja puitejärjestelyjä ja ylläpitää niihin liittyviä sopimuksia. Hanselilla on noin 70 puitejärjestelyä eri toimialoilla. Hanselin ICT-alan puitejärjestelyt vastaavat laajalti valtionhallinnon it-toimintaan liittyviä hankintatarpeita. Hansel tarjoaa asiakkailleen myös asiakkaiden omiin hankintoihin liittyviä asiantuntijapalveluja. Hanselin toiminta on vakiintunutta ja ammattitaitoista sekä valtionhallinnon asiakkaiden ja eri toimialojen toimittajien arvostamaa. Hanselin toiminnalla on arvioitu saavutettavan huomattavia hintasäästöjä sekä säästöjä hankintoihin liittyvissä prosessikustannuksissa.

Vaikka strategialuonnos käsittelee koko julkishallinnon ICT-palvelujen tuottamista, Hanselin tässä lausunnossa esittämät näkemykset koskevat vain valtion toimintaa. Strategialuonnoksessa ei oteta varsinaisesti kantaa siihen, miten strategian kohteena olevat valtion ICT-palvelujen hankinnat toteutetaan. Hansel näkee tärkeäksi, että valtiokonsernin toimijoiden roolit ovat selkeät eikä päällekkäisiä toimintoja perusteta. Tältä osin valtiovarainministeriön konserniohjaus on merkittävässä asemassa. Hanselin näkemyksen mukaan valtion ICT-alan hankinnat tulee aina toteuttaa valtion hankintastrategian mukaisesti käyttäen olemassa olevia yhteishankintasopimuksia, jos soveltuva puitejärjestely on olemassa. Yhteishankintayksikön kilpailuttamia sopimuksia tulee käyttää myös silloin, kun valtionhallinnon ICT-palvelujen kokoamisesta ja tuottamisesta loppuasiakkaille (esimerkiksi virastoille) vastaa esimerkiksi palvelukeskus. Hanselin rooliin kuuluisi tällöin kilpailuttaa yhteishankintapuitejärjestelyjä niistä tuotteista ja palveluista, joita ICT-palvelukeskus tarvitsee omaan toimintaansa ja palvelujen tuottamiseen asiakkailleen. Tällä verkostomaisella toimintamallilla varmistettaisiin Hanselilla olevien hankintoihin ja sopimusvalvontaan liittyvien olemassa olevien toimintamallien ja prosessien sekä hankintoihin ja kilpailuttamiseen liittyvän vahvan toimiala-, kilpailuttamis- ja juridisen osaamisen tehokas hyödyntäminen. Toimintamallissa osapuolet voisivat keskittyä ydintoimintoihinsa, mikä tehostaisi resurssien ja osaamisen mahdollisimman tehokasta käyttöä valtionhallinnossa.

Hansel ehdottaa työnjakoa, jossa Hansel vastaisi mm. kilpailutusten toteuttamisesta ja niiden lainmukaisuudesta, kilpailutuksiin liittyvistä oikeudenkäynneistä, yleisestä sopimustoimittajien toiminnan ja sopimuksen mukaisten tavaroiden/palvelujen laadun sekä hintatason valvonnasta, sopimusmuutosten tekemisestä sekä niiden sopimuksen- ja lainmukaisuudesta sekä toimittajien taloudellisen tilanteen ja yhteiskuntavelvoitteiden noudattamisen seurannasta. Hanselin rooliin kuuluisi myös markkinoiden seuranta ja mm. tuotteiden ja palveluiden, markkinahintojen ja hinnoittelumallien sekä kaupallisten ehtojen kehittymisen seuranta. Hanselin sopimuksia käytettäessä palvelukeskuksen rooliin kuuluisi palvelujen tuotteistus ja kehitys, puitejärjestelyn toimintamallin mukainen toimittajavalinta, puitesopimusten sisäisen palvelusopimuksen tekeminen sekä toimittajayhteistyö valitun toimittajan kanssa. Eri osapuolten rooleja on kuvailtu tarkemmin liitteessä 1.

Siltä osin kun kysymys ei ole yhteishankinnaksi katsottavasta tuotteesta tai palvelusta, Hansel on valmis tarjoamaan kilpailutus- ja sopimusosaamistaan valtion ICT-hankintojen tekemiseen konsultointeina, joiden sisällöstä ja aikataulusta sovittaisiin erikseen. Toimintamalli vastaa tältä osin Valtion IT-palvelukeskuksen ja Hanselin välillä sovittua. Hansel on sitoutunut toteuttamaan Valtion IT-palvelukeskukselle sen tarvitsemia puitejärjestelyjä ja tarjoamaan kilpailutuskonsultointia muissa hankinnoissa, joiden aikatauluista ja resurssitarpeista sovitaan vuosisopimuksin ja joiden toteutusta seurataan yhteistyömenettelyssä. Toiminta on koettu molemmin puolin toimivaksi ja tehokkaaksi ja siihen on oltu erittäin tyytyväisiä.

Strategialuonnoksessa korostetaan verkostomaista toimintatapaa. Hansel kannattaa tällaisen toimintatavan hyödyntämistä sekä olemassa olevan osaamisen ja toimintojen tehokasta käyttämistä myös valtionhallinnon ICT-hankinnoissa ja palvelujen tuottamisessa. Strategialuonnoksessa korostetaan myös hankintoihin liittyvää osaamista ja sen kehittämisen tärkeyttä. Hansel yhtyy esitettyyn. Hankintatoimen osaamiseen tulee tulevaisuudessakin panostaa merkittävästi. Hankintojen tehokas ja juridisesti kestävä toteuttaminen edellyttää syvällistä kansallisen ja EU-tason hankintalainsäädännön osaamista sekä julkisen hallinnon rakenteiden ja säädösten osaamista. Onnistuneet kilpailutukset edellyttävät lisäksi syvällistä toimialaosaamista sekä kilpailuttamiseen liittyviä taitoja, kuten hinnoittelu- ja laskentataitoja. Hankintasopimusten laatiminen ja tehokas ylläpitäminen edellyttää puolestaan sopimusoikeuden, eri alojen sopimusehtojen ja kauppatapojen syvällistä osaamista. Hankintadirektiivit ja -lainsäädäntö sekä kansallinen ja eurooppalainen oikeuskäytäntö kehittyvät nopeasti ja sääntelyn ja sen tulkintojen seuraaminen on merkityksellisessä asemassa hankintojen juridisen varmuuden kannalta.

Valtion hankintatoimeen liittyvä osaaminen on keskitetty Hanseliin. Ratkaisu on ollut onnistunut, sillä Hansel on kyennyt kehittämään ja ylläpitämään hyvin hankintatoimeen liittyvää osaamista. Hanselin vahva osaaminen on valtion etu. Hanselin hankintatoimen asiantuntemusta arvostetaan laajalti Hanselin asiakkaiden ja toimittajien piirissä, Suomen julkishallinnossa sekä eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden piirissä. Hanselin näkemyksen mukaan hankintatoimen osaamista ei tulisi hajauttaa valtiolla vaan jatkossakin valtion yhteishankintayksikön tulisi vastata yhteishankintojen lisäksi hankintatoimen osaamisesta, alan seurannasta sekä yhteistyöstä kansallisten ja eurooppalaisten toimijoiden kanssa.

Hansel Oy

Anssi Pihkala
Toimitusjohtaja

Eija Kontuniemi
Lakiasiainjohtaja

Tehtävien jako valtion ICT-palvelujen johtamisessa ja kehittämisessä sekä hankinnoissa

Virasto - Viraston hankintatoimen johtaminen ja kehittäminen	Tori - Toimialariippumattomien ICT-palvelujen johtaminen ja kehittäminen	Hansel - Valtion yhteishankintayksikön tehtävät
<p>I Yhteishankintoihin perustuvat palvelut ja järjestelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viraston tarpeiden määrittely - Palveluiden käyttöönotto - Viraston palveluihin liittyvä sopimusvalvonta 	<p>I Yhteishankintoihin perustuvat tuotteistetut palvelut</p> <p>Palvelujen tuotteistus ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toimittajavalinta <ul style="list-style-type: none"> - Liittyminen puitejärjestelyyn virastojen puolesta - Puitesopimuksen sisäiset palvelusopimukset <ul style="list-style-type: none"> - Täsmälliset palvelutaso- ja turvallisuusehdot - Auditoinnit - Tori Oy:n ja toimittajan väliset suhteet - Virastokohtaiset vaatimukset - Toimittajayhteistyö <ul style="list-style-type: none"> - Sopimuksen toteutumisen valvonta virastojen puolesta - Liikesuhteiden hoito 	<p>I Yhteishankintojen tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puitekilpailutukset - Olkeudenkäynnit - Puitesopimusten sopimusvelvoitteiden valvonta - Hintatason valvonta ja markkinahintojen seuranta - Sopimuksen vaatimusten mukaisen laadun seuranta - Sopimusmuutokset (mm. alihankkijat - Huom! Direktiiviuudistus!) - Reklamaatiot - Toimittajien taloudellisen tilan seuranta ja ongelmatilanteiden ratkaiseminen - Vastuullisuuteen liittyvä toimittajien toiminnan valvonta
<p>II Virastokohtaiset palvelut ja järjestelmät (toimialariippuvat palvelut ja järjestelmät)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viraston tarpeiden määrittely - Kilpailuttaminen ja sopimushallinta - Palveluiden käyttöönotto - Projektien johtaminen - Viraston palveluihin liittyvä sopimusvalvonta - Oikeusjuttu 	<p>II Tori Oy:n omiin sopimuksiin perustuvat tuotteistetut palvelut (esim. tietojärjestelmät)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tori Oy:n toteuttama kilpailutus - Hankintatarpeiden määrittely, vaatimusmäärittelyt, palvelusopimusehdot, turvallisuusehdot, hinnoittelu- ja laskentamallit - Kilpailutus - Olkeudenkäynnit - Sopimusvalvonta - Hintatason valvonta - Sopimuksen vaatimusten mukaisen laadun seuranta - Sopimusmuutokset (mm. alihankkijat - Huom! Direktiiviuudistus!) - Reklamaatiot - Toimittajien taloudellisen tilan seuranta - Vastuullisuuteen liittyvä toimittajien toiminnan valvonta - Markkinoiden kehityksen ja markkinahintojen seuranta 	<p>II Kilpailutuskonsultointi</p> <p>Kilpailuttamiseen ja hankintajuridiikkaan liittyvä konsultointi palvelukeskusten ja virastojen omissa hankinnoissa</p>
<p>III Yleiset tehtävät, kuten viraston tietohallinnon strategia ja hallinto</p>	<p>III Yleiset tehtävät, mm ICT-palvelujen konserniyhteistyön johtaminen (valtiokonsernin in house-toimijat)</p>	<p>III Yleiset tehtävät, mm valtion hankintatoimen konserniyhteistyön kehittäminen, Hankintalainsäädännön kehityksen seuraaminen ja vaikuttaminen</p>